JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
MICHAEL B. ELMER
12 päivänä kesäkuuta 1997 *

1. Corte d'appello di Venezia (Italia) on esittänyt tässä asiassa ennakkoratkaisukysymyksen tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitetuista tavaroista velalliselta kantamatta jääneiden tuonti- tai vientitullien kantamisesta jälkitullauksin 24 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1697/79 [1] (jäljempänä asetus) 2 artiklan tulkinnasta.

Asiaa koskeva yhteisön lainsäädäntö

2. Asetuksessa säädetään muun muassa seuraavaa:

— —

"2 artikla

1. Jos toimivaltaiset viranomaiset toteavat, että tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitetusta tavarasta lain mukaan kannettavat tuonti- tai vientitullit ovat kokonaan tai osittain jääneet kantamatta velalliselta, viranomaiset aloittavat kantamatta jääneiden tullien jälkitullausmenettelyn.

Tätä menettelyä ei kuitenkaan voida aloittaa enää sen jälkeen, kun kolmen vuoden määräaika on kulunut siitä päivästä, jona velalliselta alun perin kannettava määrä on kirjattu tileihin tai, jos sitä ei ole kirjattu tileihin, siitä päivästä, jona kyseisiä tavaroita koskeva tullivelka on syntynyt.

11 artikla

Tämä asetus tulee voimaan 1.7.1980."

* Alkuperäinen kieli: tanska.
1 — EYVL L 197, s. 1.

Kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä oleva asia ja ennakkoratkaisukysymys

3. Conserchimica Srl osti toukokuun 1978 ja lokakuun 1980 välisenä aikana italialaiselta maahantuojalta öljytuotteita, jotka oli tuotu maahan edullisen tullikohtelun sisältävän tullimenettelyn mukaisesti. Conserchimica myi öljytuotteet edelleen kolmannelle.

4. Sen jälkeen kun Amministrazione delle Finanze dello Stato oli helmikuun 1981 ja toukokuun 1984 välisenä aikana antanut Conserchimicalle useita maksukehotuksia, se määräsi 28.4.1986 Conserchimican maksamaan arvonlisäveroa ja tulleja sillä perusteella, että Conserchimicalla ei ollut tarvittavaa lupaa ostaa edullisen tullikohtelun sisältävän tullimenettelyn mukaisesti maahan tuotuja tavaroita.

5. Conserchimica haki tähän päätökseen muutosta Tribunale di Veneziassa, joka esitti yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen [2] ja sen jälkeen ratkaisi asian Amministrazione delle Finanze dello Staton eduksi.

2 — Yhdistetyt asiat 248/88, 254/88— 258/88, 309/88 ja 316/88, Chimica del Friuli ym., tuomio 13.7.1989 (Kok. 1989, s. 2837).

6. Conserchimica haki Tribunale di Venezian päätökseen muutosta Corte d'appello di Veneziassa vedoten muun muassa siihen, että maksumääräystä ei ollut annettu asetuksen 2 artiklassa säädetyssä kolmen vuoden määräajassa, joka koskee tuonti- ja vientitullien kantamista jälkitullauksin.

7. Corte d'appello di Venezia päätti 9.5.1996 tekemällään päätöksellä saattaa asian perustamissopimuksen 177 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan nojalla Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ja pyytää siltä ennakkoratkaisua seuraavaan kysymykseen:

"Sovelletaanko 24.7.1979 annetun neuvoston asetuksen N:o 1697/79 2 artiklaa, jonka mukaan kantamatta jääneet tullit on kannettava kolmen vuoden määräajassa, myös sellaisiin tapauksiin, joissa tullit ovat jääneet kantamatta ennen 1.7.1980, jolloin kyseinen asetus sen 11 artiklan mukaan tuli voimaan?"

Kannanotto

8. Conserchimica on väittänyt, että asetuksen 2 artiklassa säädetty kolmen vuoden määräaika on asetuksen voimaantullessa syrjäyttänyt aikaisemmin voimassa olleen,

kansallisen lainsäädännön mukaisen viiden vuoden määräajan myös niissä tapauksissa, joissa määräajan kuluminen oli jo käynnissä, kun asetus tuli voimaan.

9. Italian hallitus on väittänyt, että yhteisöjen tuomioistuin on jo vastannut kysymykseen yhdistetyissä asioissa 212/80—217/80, Salumi ym., 12.11.1981 antamassaan tuomiossa [3] ja asiassa 82/82, Italgrani, 9.12.1982 antamassaan tuomiossa, [4] joissa se on katsonut, että asetusta ei sovelleta ennen 1.7.1980 määrättyihin tuonti- ja vientitulleihin.

10. Komissio on todennut, että yhdistetyt asiat Salumi ym. koskivat ennen asetuksen voimaantuloa määrättyjä tulleja, kun taas tämä asia koskee tulleja, joita ei ole määrätty ennen asetuksen voimaantuloa, mutta jotka silti voidaan liittää ennen asetuksen voimaantuloa sattuneisiin tapahtumiin. Yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa Salumi ym. esittämät perustelut kuitenkin soveltuvat täysin myös tähän asiaan.

11. Totean, että toisin kuin yhdistetyt asiat Salumi ym. ja asia Italgrani, tämä asia koskee tulleja, jotka on määrätty asetuksen voimaantulon jälkeen, kuten komissio on huomauttanut. Tullit liittyvät kuitenkin ennen asetuksen voimaantuloa sattuneisiin tapahtumiin.

3 — Yhdistetyt asiat 212/80—217/80, Salumi ym., tuomio 12.11.1981 (Kok. 1981, s. 2735).

4 — Asia 82/82, Italgrani, tuomio 9.12.1982 (Kok. 1982, s. 4323).

12. Yhteisöjen tuomioistuin totesi yhdistetyissä asioissa Salumi ym. antamassaan tuomiossa seuraavaa:

"Vaikka yleensä katsotaankin, että menettelysääntöjä voidaan soveltaa kaikkiin niihin asioihin, jotka ovat vireillä näiden sääntöjen voimaan tullessa, tämä ei koske aineellisoikeudellisia sääntöjä. Viimeksimainittuja tulkitaan yleensä siten, että ne koskevat ennen niiden voimaantuloa syntyneitä tilanteita ainoastaan silloin, kun niiden sanamuodosta, tarkoituksesta tai yleisestä rakenteesta ilmenee selvästi, että niille on annettava tällainen vaikutus (9 kohta).

Tällaisella tulkinnalla taataan, että noudatetaan oikeusvarmuusperiaatetta ja luottamuksensuojan periaatetta, joiden mukaan yhteisön lainsäädännön on oltava oikeussubjektien kannalta selvää ja ennakoitavaa. Yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti korostanut näiden periaatteiden merkitystä; se on tehnyt näin erityisesti asiassa 98/78, Racke, 25.1.1979 annetussa tuomiossa (Kok. 1979, s. 69) ja asiassa 99/78, Decker, 25.1.1979 annetussa tuomiossa (Kok. 1979 s. 101), joissa se on todennut, että vaikka oikeudellisten tilanteiden varmuutta koskeva periaate pääsääntöisesti estää vahvistamasta yhteisön säädöksen ajallisen soveltamisalan alkamispäiväksi säädöksen julkaisemista edeltävää päivämäärää, näin voidaan kuitenkin poikkeuksellisesti tehdä, kun tavoiteltava päämäärä edellyttää sitä ja kun niiden, joita asia koskee, perusteltua luottamusta kunnioitetaan asianmukaisesti (10 kohta).

Tältä osin on aluksi todettava, että kyseinen säädös koskee kaikkea tuonti- ja vientitullien kantamista jälkitullauksin koskevaa lainsäädäntöä riippumatta siitä, perustuvatko tullit yhteisen maatalouspolitiikan soveltamiseen

vai tulliliittoa koskeviin perustamissopimuksen määräyksiin. Tällä säädöksellä korvataan asiaa koskevat kansalliset säädökset, ja se sisältää sekä menettelysääntöjä että aineellisoikeudellisia sääntöjä, jotka muodostavat erottamattoman kokonaisuuden, jonka joitakin säännöksiä ei voida niiden ajallisen vaikutuksen osalta tarkastella erikseen (11 kohta).

Asetuksen säännöksille ei siis voida antaa taannehtivaa vaikutusta ainakaan, jos jotkin riittävän selvät seikat eivät toisin osoita. On kuitenkin huomattava, että sen enempää asetuksen sanamuoto kuin sen yleinen rakennekaan eivät mitenkään viittaa taannehtivaan vaikutukseen, vaan päinvastoin johtavat siihen päätelmään, että asetus koskee vain sen antamisen jälkeistä aikaa (12 kohta).

Tämä ilmenee ensinnäkin jo asetuksen säännösten sanamuodosta; niissä säädetään sekä velvollisuudesta 'aloittaa' jälkitullausmenettely että kiellosta 'aloittaa' sitä, eivätkä ne näin ollen luonteensa puolesta voi koskea asetuksen voimaantulopäivänä jo käynnissä olevia menettelyjä. Toiseksi tämä ilmenee myös asetuksen antamispäivän 24.7.1979 ja sen voimaantulopäivän 1.7.1980 välillä kuluneesta ajasta, joka osoittaa, ettei neuvosto pitänyt yhteisön säännöstön käyttöönottoa kiireellisenä (13 kohta).

Jos kaikkien asetuksen voimaantulopäivänä kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevien asioiden katsottaisiin kuuluvan asetuksen soveltamisalaan, sekä kansallisen oikeuden että yhteisön lainsäädännön soveltaminen riippuisi kansallisten viranomaisten toiminnasta ja erityisesti siitä, kuinka nopeasti ne panevat vireille ja päättävät tuomioistuinmenettelyn. Tämä voisi johtaa siihen, että toisiinsa verrattavissa olevissa tilanteissa tehtyjä liiketoimia kohdeltaisiin perusteettomasti eri tavalla, eikä se olisi yhteensopivaa yhdenvertaisuus- ja oikeudenmukaisuusperiaatteen kanssa. Asetuksen ajallista soveltamisalaa rajattaessa on siis otettava huomioon tullien alkuperäinen maksuunpanopäivä (14 kohta).

Kaikista näistä seikoista seuraa, että asetus koskee ainoastaan sellaisia tuonteja ja vientejä, joista maksettavat tullit on pantu maksuun 1.7.1980 tai sen jälkeen (15 kohta)."

13. Käsitykseni mukaan nämä perustelut soveltuvat myös tähän asiaan, joka koskee sellaisten tullien kantamista jälkitullauksin, jotka olisi pitänyt maksaa jo silloin, kun Conserchimica hankki kyseiset tuotteet, mikä tapahtui ennen asetuksen voimaantuloa. Viittaan tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-31/91 MC-44/91, Lageder ym., 1.4.1993 antamaan tuomioon, [5] jossa todettiin seuraavaa:

"Tämä asetus ei kuitenkaan ollut voimassa pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana eikä sitä siis voida soveltaa (ks. yhdistetyt asiat 212/80—217/80, Salumi ym., tuomio 12.11.1981, Kok. 1981, s. 2735, 15 kohta)" (26 kohta).

5 — Yhdistetyt asiat C-31/91— C-44/91, Lageder ym., tuomio 1.4.1993 (Kok 1993, s. I-1761, 26 kohta).

Ratkaisuehdotus

14. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Corte d'appello di Venezian esittämään kysymykseen seuraavasti:

Tuonti- tai vientitullien maksamisvelvoitteen sisältävään tullimenettelyyn ilmoitetuista tavaroista velalliselta kantamatta jääneiden tuonti- tai vientitullien kantamisesta jälkitullauksin 24 päivänä heinäkuuta 1979 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1697/79 2 artiklaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta sellaisten tullien kantamiseen jälkitullauksin, jotka olisi pitänyt maksaa ennen 1.7.1980 tehdyistä liiketoimista.